

В. Г. Баюк

Луцький державний історико-культурний заповідник

ЛУЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ЗАПОВІДНИК Засн. 1985. Має пл. 41 га. До переліку пам'яток істор.-культур. спадщини на тер. заповідника віднесено 58 об'єктів, з яких 19 – нац. значення. Територіально він охоплює Старе місто, комплекси Верх. та Окол. замків і пов'язані з ними частини середньовіч. міста. Архіт. пам'ятки заповідника відображають значну поліетнічність насел. Луцька. Створені вони під впливом культур різних народів (українців, поляків, вірмен, німців, євреїв, караїмів, росіян) і релігій (православ'я, католицизму, юдаїзму, лютеранства). Провідне місце посідають культові комплекси: Покров. церква 15 ст., Хрес-товоздвижен. церква 18–19 ст., гол. синагога 14–17 ст., лютеран. кірха 19 ст., монастир. комплекси орденів шариток 15–17 ст., домініканців 18 ст., василіян 17 ст., бригідок 18 ст., кафедрал. костел св. апостолів Петра і Павла та єзуїт. колегіум 17 ст. Серед світських споруд вирізняються будинок Пузин (Фальчевського) 16 ст., аптека Жолтовського 16–17 ст., будинок, в якому проживала родина Косачів 19 ст. Унікальним є комплекс Луцького Верхнього замку 14–15 ст., що складається з В'їзної, Владичої та Стирової веж, з'єднаних цегляними мурами (оригінально збережені на 85–90 %). В'їзна (Воротня) вежа вис. 28 м – символ Луцька – зображена на банкноті у 200 грн. Поруч із нею викладено частину трасованих фундаментів колиш. княжого палацу 14 ст., де взимку 1429 відбувся з'їзд монархів країн Європи. У Владичій вежі розміщено єдиний в Україні Музей дзвонів, колекція якого нараховує понад 50 різноманіт. типів дзвонів 17 – поч. 20 ст., біля неї – Музей книги. Найстаріший екземпляр його колекції – служб. Євангеліє 1644, один із раритетів – прижиттєве вид. двотом. требника митрополита Петра Могили 1646. На тер. замку відновлено атрибути середньовіч. фортеці: замковий колодязь, сторожку, інтер'єри в'язниці. Посередині замкового двору доступні для огляду музеєфіков. археол. залишки собор. храму Іоанна Богослова 12 ст. – першої муров. споруди та святині міста, датов. 1170-ми рр. Із 8-ми веж Окол. замку збереглася лише вежа Чарторийських 14–15 ст. із окремими фрагментами мурів. Архіт. та істор. цінністю заповідника також є житл. забудова старого Луцька, найдавніші зразки якої датов. 16 ст. (т. зв. ринк. кам'яниці з багатоярус. підвалами, що знаходилися на тогочас. Ринк. майдані міста). Директор – П. Рудецький (від 2012).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Колосок Б. В., Якубюк А. М. Луцький історико-культурний заповідник. К., 1987;
2. Колосок Б. В., Метельницький Р. Г. Луцьк: Архіт.-істор. нарис. К., 1990;
3. Троневиц П. О. Луцький замок. Лц., 2003;
4. Пясецький В. Е., Мандзюк Ф. Г. Вулиці і майдани Луцька. Лц., 2005;
5. Мандзюк Ф. Г., Окуневич В. П. У Луцькому замку. Лц., 2008;
6. Баюк В. Г. Наукова, експозиційна та фондова робота Державного історико-культурного заповідника у м. Луцьку // Старий Луцьк. Лц., 2015;
7. Баюк В. Г., Бербець О. В. Луцьк стародавній. Пам'ятки старого міста. Лц., 2015.

Бібліографічний опис:

Луцький державний історико-культурний заповідник / В. Г. Баюк// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-59457>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).